

Női szemek

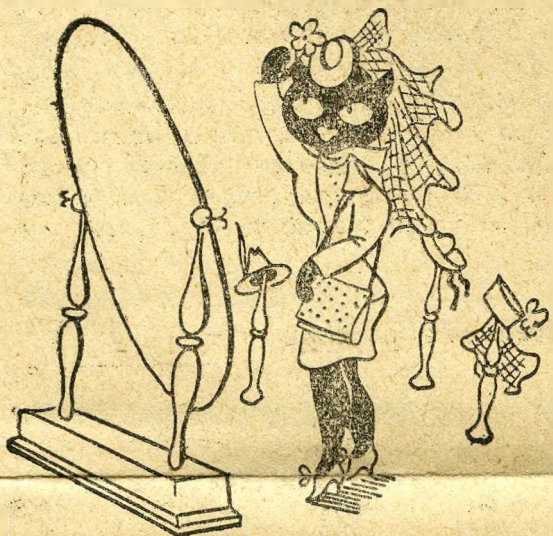
Kétszólamú dal a Belvárosról

Az U. M. két hölgymunkatársa felderíti
Budapest IV. kerületét

I.

Az ember általában nem is tartja számon, hogy milyen kicsi ez a nagyfényű Belváros. Két rosszul épített utca és három hibás szabású tér az egész. A keresztutcácskák nem számítanak. Városrendezési szempontok még elvéve sem merültek fel kialakításuknál: a két utcán egyirányú a közlekedés, annyira alkalmatlanok nagyobb forgalomra, a három tér pedig merő véletlenség, nem pozitív súlypontok, hanem negatív, beépítetlen felületek. E játék-city csak azért hat a valóságnál nagyobb, mert szűfolt és hamar kifáradni benne. Csunya. A házak zöme régi; vigasztalan gangjaikat le lehetne gombolyítani maraton kerékpárpálya céljára. Gyászos pompájú, dús lépcsőházukat az építészeti helyfecsérlés klasszikus példaként kellene oktatni. A Krudy-hangulatú, valóban szép régi házakat persze elvitte a bomba. Néhány modern háza rideg, levegőtlen, úgy tolongnak bennük

Egy macska

Is csinál tavaszt?

(Máday Gréte rajza)

a lépcsőházi különbejáratok, mint strandon az öltözőszekrények ajtaja. Ezeket a világvárosias újlelepeket viszont megberetvált az ostrom és a repedt műkö-bortások aló ki-látszik az olcsó építkezés.

Mivel belvárosi célnak lenni jó, az üzletek gombát játszanak és egymás hegyén-hátán nőnek. Időnként osztozás által szaporodnak. De szeretnek más is játszani: Rue de la Paix-t, Old Bond Street-et mimelnek nagy tájékozottsággal és menél franciából, angolabb vagy szlonebb egy cégtábla, annál nagyobb az exkluzivitás. Mi ez a Berlitz-school-szerű cégtábla-bábel? A benzülöttek külföldnosztalgiajából ered, vagy az idelevédő idegent akarjuk megnyugtatni, hogy tudjuk: mi az illem?! A benzülötteken aligha segít ez, a külföldi pedig nem otthoni boltjainak gyenge másolatát keresi nálunk. A cégtáblák mégis makacsul idegen nyelveken beszélnek, mint régen a jólnevelt úrilányok és a feliratok törvény-szerűen ferdék. Mind-mind az alsó bal sarokban kezdődnek, a jobb felsőbe érkeznek meg, mintha éjjel ferdére futja volna őket valami kereskedő-ellenes szélroham. Pedig szép holmit árulnak a boltok: be-céziváló, csinos tárgyakat, és más aratást nyújtanak a műtűir-kutatóknak. Itt dől el, hogy zöd tapirt vagy csilingelő hőmérőt hordanak-e a nők a szívük felett és néhány művészi fénykép tizennégy kerület több hölgynemzedékének ad fészül-kódási irányvonalat. Van izlés és szépérzék a holmokban, de kevesebb több lenne belőlük: a kirakatok még nem tanulták meg, hogy két nyakkendő vagy négy-öt elegánsan elszórt parfümösvég többet jelent, mint mindenből három tucat tö-mörítve. Erősítsük meg: itt él a legjobb pesti izlés, a műgonddal lepárolt párisi és londoni klasszicz-

Lelki problémája van?

Keressen fel! Grafológia, kézelemzés. „Erzsébet tanácsadó”, V., Nador-utca 11., I. 1. Fogadj egész nap.

mus; az élelmiszerkirakatok pedig nem merő táplálékbe mutatások, hanem fogyasztási álmok antológiái. Ugy áll előtűk az ember, mint kis-korában a karácsonyi játékkirakatot ciótt. Mert a Belváros étványa koz-mopolita és csemegésenél több külföldi előkelőség lakik portugál szardiniától kaliforniai ananászig, mint a szállodákban.

De mindez csak kirakat, a lazac is, a nylon is. Tulajdonképpen hazugság. Két utcányi mondenség, úvegen át eszközölt jólét. Szegények vagyunk, és ez a belvárosi ki-állítási szerencséje, mert ómagya is kicsi és ha a nézők vevőkkel válnak, hamar kiderülne a fény se-kélyége. De járjuk azt, hogy jól megy nekünk és miután mindent

gyökértelen, különben izlése és ta-lán kicsit tökéletlen szépérzéke megindulna és egyre több városne-gyedct venne be lassú rohammal.

Vagy pedig csak kétségbeesett erővel űzött játék? Hiszen az em-berek is mások itt, mint egyebütt. Különösen a nők (az ő negyedük ez egyébként...). Néha látok egyet-egyét: mintha a Vogue címlapjáról lépett volna le, elegánsan, titokza-tosan, szplinesen, pedig csak azért szplines, mert kéntelen rájönni: mit főzön este vacsorára...

Székely Beáta

II.

A Belváros jelentette valamikor Pestet. Miután a műtörténész sze-

François Villon:

Ballada a hajdani idők hölgyeiről

A világirodalomnak vannak örök, nagy versei, amellyel minden kor és minden költő összeméri erejét. Ezek közül egyik legszebb és legtöbbször idézett Villon „Tavalyi hó balladája”. Ismerjük jól, mégis — vagy éppen ezért — szívesen olvassuk el még egyszer.

Mondjátok, hol, mely tájakon
Van Flóra, Róma szép pirága,
Archipiáda s a rokon
Thais, ki a testvére ága,
Echo, ki viszácseng a tájra,
Hol zeng a víz s dereng a tó,
Hol van varázsa, égi bája?
De hol van a tavalyi hó?

Hol Héloise, ki bölcs nagyon
S kiért a csonkítást kiállva
Pap lett Abélard egy napon.
Szerelme így gyötörte fájva.
S hol hát a hölgy, király arája,
Ki Buridánt a mély folyó
Vizébe küldte száka zárva?
De hol van a tavalyi hó?

Blanche királynő, a lilium,
— Szirén zenélt, ha szólt a szája —
S Nagylábu Berta hol vagyon?
S Haremburgis, ki Maine csodája,
S Johanna hol, akif a máglya
Tüzen megölt a brit bakó?
Hol vannak ők, Mennyei Dáma?
De hol van a tavalyi hó?

AJÁNLÁS

Herceg, ne kérdjed hát hiába,
Hol vannak ők, nincs arra szó,
E versek vége zengi rája:
De hol van a tavalyi hó?

SZEGZÁRDY-CSENGERY JÓZSEF
fordítása

végignéztünk, ülünk be a moziba. És hogyan felejthetném el a hirlapi botrányhóst, kezdő riportereket örök kisegítőjét, — lassan olyanná válik, mint a régi uborkaszegedben a kélfejű borjú vagy a lochnessi szörny — az első Belvárosi Espresso-t? Akármennyit írtak róla: csak-ugyan van. Valóban kicsi, hangos, zsúfolt, füstös, valóban kávét mérnek benne, valóban kiszorítja a kávéházat és valóban akvárium. Jobbanmondva tenyészet. Zsebken-dőnyi asztalai mellett ott tenyészik a kétutányi Belváros, egytízert szimpla babot iszik és a csészéaljba teregeti problémáit. Kis problémák ezek, akkorak, mint maga a „negyed”. Néha üdítő hallgatni őket, néha bosszantó. Különös világ: Pesten él, messzi nagyvárosokat próbál játszani, gyakrabban lát el a Rue de la Paix-ig, mint Hegyeshalomig vagy akár a Mária Valéria-telepig és nem rosszakaratú, csak apró. Ön-magát zárja be saját szemléletébe, mint ahogy a nagyvárosiasság is földrajzilag megszűnik egyfelől a József Attila-utcánál, másfelől a magyar Quartier Latin határát jelentő Centrál-kávéházon túl. Eszre-vevők? E bűvös pontokon túl riki-többak a pulloverek és a cipők pro-filja kevésbé kecses. Miért nem tud terjeszkedni, izmosodni a város szíve? miért marad féltékenyen eredeti területén, mint valami böl-lény-rezerváció, vagy az IBUSZ-Magyarország hortobágyi és ernéb-díszletei? Félék, kicsit talmi ez a City, többet mutat önmagánál,

mivel nézem a világot, ez a puszt-tény is bizonyos tisztelekre kény-szerít. A Belváros az ő. Miközben egy recsegő taxi és egy idilli kon-flis között majdnem killehelem lel-kemet, arra gondolok, hogy lelkünk mélyén valamennyien kissé kínaiak vagyunk. Nyilván e kínaiságból fakad, hogy kedveljük a régi Buda-pestet ábrázoló metszeteiket a Sze-napiacról és az Angol Királynőhöz címzett szállodáról, sajnáljuk, hogy Landerer és Heckenast nymdájá-nak nincs többé, hogy a bölcs, vén filisz-terek és a garabonciás ifjú Petőfi irigylem a nagy Forumon sé álge-tó modern római és evégből néha ki-járok Aquincumbis. Irigylek minden európai, aki kicső, vagy d'cséfen múltjának kézzelfogható, köbefe-rogott emlékei között sétáltathatja gyermekeit. Nálunk kevés az ilyen kézzelfogható emlék, de néha, ha valamiről mag akar bizonyosodni az ember, mégis jó elmenni a Belvá-roshoz.

Elrejtőzik a divalós cégtáblák mögé, a homályos csigalépcsőkre, a négyszögletes, függőfolyósos udva-rokba, melyekben negédes nimfák bájolognak még a hatóságilag lezá-ratott kutakon. E bűvőhelyek azon-ban pusztulnak s helyükre nő egy-egy múmárványlapokból és üveg-falakkból emelt üzletház, melyet vö-röskörmű próbakisasszonyok hada népesít be. En siratom a nimfákat és örülök a próbakisasszonyoknak,

sírok a régi polgárok után és szen-vedéllyel rovom a Város két korzó-ját. Mert a Belváros makacsul ra-gaszkodik a korzó latin in'ezmé-nyéhez; emlékszem, 1945 tavaszán a rombadólt Dunaparton már sál-tak az emberek. Sétáltak, céltalanul és dologatlanul, miután előző-eg néhány hélig förmelékelt lapátol-taik.

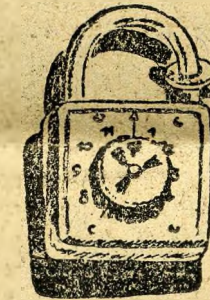
Bizonyos értelemben véve az egész Belváros céltalan. Mert ugyan mire jó, hogy gombamódra szapo-rodó boltokban női fülekbe való ostobaságokat árusítanak? Mire jó, hogy az életterekben és a kávéhá-zakban frakkot visel a pincér, mi-kor a vendégeket lépten-nyomon fi-gyelmeztetik a frakk korának el-múltára? Mire jó, hogy az életterek mellett cukrászdák és espressók virulnak, ahol dologidőben legősb-az ember? Egyáltalán: kik ezek az emberek és miből telik nekik meg-fizetni az espressót, a vendéglő, a bájos bolti lányok udvariaságát és a kirakatokba kiállított női harzo-ntalan-ágokat? Még annak sincs ér-telme, hogy maguk a házak jly szorosan simulnak a keskeny u-cák köré, melyekben sokszor megtorpan még e háborút követő félbékakor forgalma is. A modern város széles, tágas, levegős, napfényes, orvok és technikusok, szociológusok és emberbarátok bölcs tervei szerint épült. Ezt a várost itt mintha puszt-tán a nők kényelmére és szeszélyére építették volna, széles, mert mag-sarkú cipőben nem jó sokat gyalogolni s jobb, ha kis területen nagy pénz is elkö'thető. Meg kellene ko-

molyodnunk és le kellene monda-nunk a Belvárosról, mely múltunk minden érzégsével és jelenünk minden gyarlóságával fagad magá-hoz. De nem lehet. Városlakók va-gyunk.

Városlakók vagyunk és m gya-rok. A keltő együtt, az igaz pol-gárság fogalmának megkerülé-ével valamely furcsa művészet j nnt, melynek nincs muzája, csak édes-sége és el'néségei vannak. Romá-nikusok vagyunk és képrelgők, nem mondunk le a konyhánk zamata-ról és öltözetünk diszéről, nem mon-dunk le a botanogókról, melyek testünk s lelkünk bo'dogtják s tu-dunk egy titkot is, melytől minden nyomorúságban szép marad az élet és melyet makacsul és mámorosan jár hozzánk vissza az idegen. E tit-tok arcát bárki megpillanthatja fényes délben a Belvárosban, ha megfordul az asszony után, vagy észreveszi, hogy a lebombázott há-zakat a földszinti boltokkal kezdik el újjáépíteni. Az apánk, négy-apánk, a dédapánk, rokonok és barátok emelték e várost, vala-mennyi abból a pénzből, amit itt keresett és híven itt is költött el. A pénz azonban eltűnt és az ősök emléke elenyészik a tűnő korról, de a titok itt marad. Legyünk hát gyöngédek e városrészhöz, mely egyszerre foglalát és tanítás, le-gyünk nagyon gyöngédek, mert a magyar embernek egyebe sincs, mint a lopott mosolygás a bajban. S van úgy kezeses életün'ten, hogy a mosolyt egymástól lopjuk el.

Gyárfás-Nadler Pálma

A nyugodt élet nyitja (vagy csukja?) az új svájci lakat

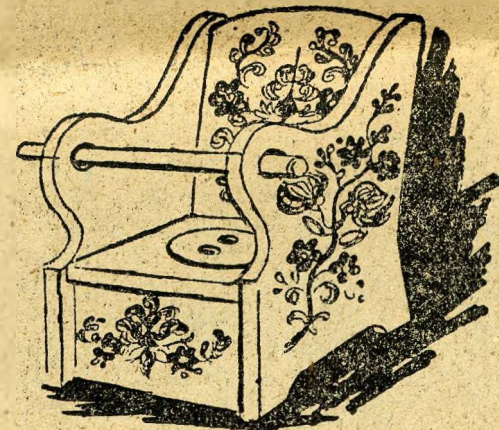

Ez a lakat valóban csodálatos. Svájcban egyaránt lelkesedik érte öreg és fiatal, nő és férfi. Kezelése nagyon egyszerű és amellet biztos. Kivitele pedig olyan szép, hogy nyugodtan játékszernek is

használható. Kulcát még a leg-szórakozottabb professzor sem ves-zítheti el, mert kulcsa egyáltalán nincs. Ugy működik, mint a kombinációs páncélszekrény: a lakatra óralapot illesztnek, ezen a muta-tót egy számmal kell beállítani. Ha ilyen módon bezártuk, az óralapot le-vehető és mindenki ráakaszthatja a kulcs csomójára, vagy bezárhatja fiókjába. Ajánlatos azonban a be-állított számot valami biztos helyre felírni. Természetesen a svájci lap nem mondja meg pontosan, hogy hogyan is működik a csodalakat. Azonban a kis cikk írója kijelenti, hogy ő már hármat vásárolt, da-radját 3 frank 80-ért és azóta nyugodt és félelemmentes az élete.

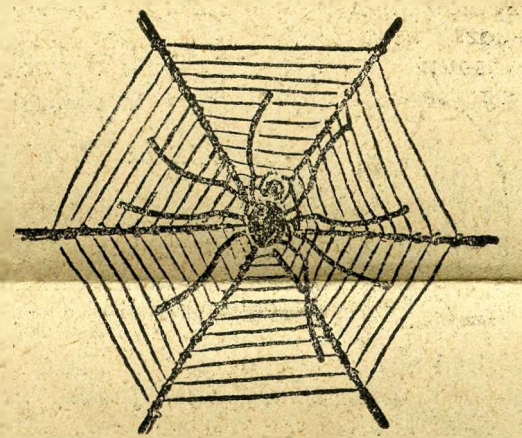
Kis szék a babának, nyugalom a mamának

Nem egyszer halljuk panaszkodni a fiatal mamákat: sohasem készűlnek el munkájukkal, mert az éppen járnó tanuló, ide-oda csuszáló, máskáló kisbabára állandóan ügyel-ni kell. Nem is beszélve arról az

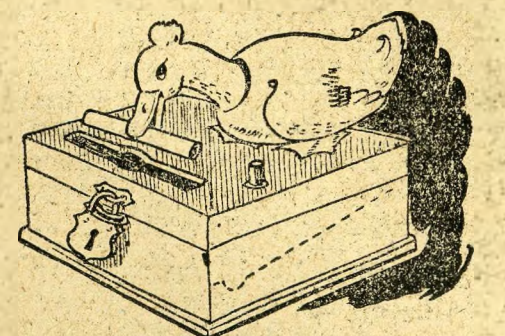
esetről, amikor a gyereknek akkor támad járhatékja, mikor azon a bizonyos edényen ül. A rajzon lát-ható kis karosszék tehát azt a célt szolgálja, hogy ilyen fontos műve-let közben „rögzítse” a babát. A keresztrúd visszatartja a lemaszá-ról, a szék vízszintes részén látható lyukba pedig mindenki odaképzelt hetti a megfelelő használati tárgyat. A lyuk különben lapos fedővel el-tákarható. A csinos, népi motívumokkal díszített „kaloda” karos-széknek is használható.

A műpók is szerencsét hoz

Babonák, emberek tisztelik és szeretik a pókot. Ellentétben a kinosan-ticizta háziasszonyokkal, akik szor-galmasan pusztítják a pókháló,ők eredeti híjján műpókháló szerel-nek fel lakásukban formá: kis mű-pókokkal. Ez az „izléses lakásdísz” kovácsoltvasból készűl és a szoba bármely sarkába felakasztható. (Em-lékezznek a Karinthy-féle műtűyük-zemre? Kis vasdarab a cipőben... jobban nyom, mint az eredeti.)

A cigarettakacsa

A cigarettakacsa sohasem tévesz-tendő össze a hirlapi kacsdával. A hirlapi kacsa újságot tart a csőre-ben, a cigarettakacsa nevéhez hí-ven cigarettát. Nem szabad azon-ban túlságosan kifárasztani a csőré-t és ezért időnként a talapatán, illetve a cigarettadozozon lévő gombot meg kell nyomni, mire a kacsa, akárcsak e- jóltudomított vadászkutyá, az ember lába, azaz keze elé helyezi a cigarettát.

ÚJ MAGYARORSZÁG

A világpolitika és a magyar szellemi élet heilapja
A szerkesztésért felelős:
BOLDIZSÁR IVÁN
főszerkesztő
Felelős kiadó: Székely László.
Megjelenik minden szombatban.
Előfizetési díj: 1 évre 48 Ft, félévre 24 Ft, negyedévre 12 Ft, 1 hónapra 4 Ft.
Szerkesztőség:
Budapest, V., Zoltán-u. 6., bal lépcső, II. 1.
Telefon: 122-802, 126-582.
Kiadóhivatal:
Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Telefon: 120-640.
Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Nyomatott a „Szikra” Lapvállalatok közforgóúgein. Felelős: Nedecky L.